

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

31 Δεκεμβρίου 2019

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 4906

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

- 1 Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος της Οικονομίας της Γ' τάξης Γενικού Λυκείου.
- 2 Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος της Ιστορίας της Γ' τάξης Γενικού Λυκείου.

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 203517/Δ2

(1)

Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος της Οικονομίας της Γ' τάξης Γενικού Λυκείου.

**Η ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 42 παρ. 2 περ. α' του ν. 4186/2013 (Α' 193) «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις».

2. Τις διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 3 περ. α' υποπ. ββ' του ν. 3966/2011 (Α' 118) «Θεσμικό πλαίσιο των Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων, Ίδρυση Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Οργάνωση του Ινστιτούτου Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» και λοιπές διατάξεις».

3. Το π.δ. 81/2019 (Α' 119) με θέμα «Σύσταση, συγχώνευση, μετονομασία και κατάργηση Υπουργείων και καθορισμός των αρμοδιοτήτων τους - Μεταφορά υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ Υπουργείων».

4. Το π.δ. 83/2019 (Α' 121) με θέμα «Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών».

5. Το π.δ. 84/2019 (Α' 123) με θέμα «Σύσταση και κατάργηση Γενικών Γραμματειών και Ειδικών Γραμματειών/Ενιαίων Διοικητικών Τομέων Υπουργείων».

6. Την με αριθμ. 6631/Υ1/20-07-2019 (Β' 3009) απόφαση του Πρωθυπουργού και της Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων με θέμα: «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στην Υφυπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων, Σοφία Ζαχαράκη».

7. Τις διατάξεις του άρθρου 90 του κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα Κυβερνητικά όργανα που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του π.δ. 63/2005 (Α' 98).

8. Τις με αριθμ. 61/20-12-2018, 34/29-08-2019 και 42/17-10-2019 πράξεις του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

9. Το γεγονός ότι από την παρούσα απόφαση δεν προκαλείται δαπάνη εις βάρος του κρατικού προϋπολογισμού του Υ.ΠΑΙ.Θ. για τις δαπάνες που καλύπτονται από αυτόν, σύμφωνα με την με αριθμ. Φ.1/Γ/551/171448/Β1/04-11-2019 εισήγηση του άρθρου 24 του ν. 4270/2014 (Α' 143), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 10 παρ. 6 του ν. 4337/2015 (Α' 129) της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, αποφασίζουμε:

Το Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος της Οικονομίας της Γ' τάξης Γενικού Λυκείου ορίζεται ως εξής:

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ,
Γ' ΤΑΞΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ**

1. Εισαγωγή και αρχές εκπόνησης του Προγράμματος Σπουδών.

Στο πλαίσιο του Προγράμματος Σπουδών του μαθήματος «Οικονομία» της Γ' τάξης Γενικού Λυκείου δίδεται έμφαση στην κατάλληλη διδακτική προσέγγιση/μεθοδολογία που συμβάλλει στη δημιουργία της απαιτούμενης «οικονομικής κουλτούρας», στοιχείο απαραίτητο για έναν/μία υπεύθυνο/η και ενεργό/ή πολίτη. Το Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος «Οικονομία»:

α) Αξιοποιεί γνώσεις, δεξιότητες, αξίες, στάσεις και μαθησιακή εμπειρία που έχουν αποκτήσει και αναπτύξει οι μαθητές και μαθήτριες μέσα από τα Προγράμματα Σπουδών προηγούμενων τάξεων.

β) Επιτυγχάνει ισορροπία μεταξύ εύρους και βάθους της ανάλυσης των εννοιών της οικονομίας και συμβάλλει και στην προετοιμασία των μαθητών/μαθητριών είτε για τη συνέχιση των σπουδών τους στα Οικονομικά είτε για τη διαμόρφωση ολοκληρωμένης αντίληψης επί βασικών οικονομικών θεμάτων στο πλαίσιο του ρόλου του ενεργού πολίτη ή του/της εργαζόμενου/ης σε έναν οργανισμό.

γ) Επιτυγχάνει ισορροπία μεταξύ της θεωρητικής κατάρτισης και της εφαρμογής της σε καταστάσεις της πραγματικής ζωής.

δ) Παρέχει ένα ευέλικτο και διαφοροποιημένο πλαίσιο, το οποίο είναι ικανό να καλύπτει τις διαφορετικές ικανότητες, αλλά και ανάγκες των μαθητών.

ε) Βοηθά τους μαθητές να αναπτύξουν μεταγνωστικές δεξιότητες.

στ) Ενθαρρύνει τη διασύνδεση και την αλληλεπίδραση της οικονομίας με λοιπά κοινωνικά φαινόμενα.

ζ) Αναδεικνύει τη σημασία της διαμορφωτικής αξιολόγησης, ως μιας συνεχούς διαδικασίας ανατροφοδότησης της μάθησης.

2. Γενικά Μαθησιακά Αποτελέσματα

- Γνώσεις

Στο πλαίσιο του Προγράμματος Σπουδών του μαθήματος «Οικονομία» οι μαθητές και μαθήτριες αποκτούν γνώσεις σχετικές με:

α) Την οικονομική ορολογία και βασικές οικονομικές θεωρίες και υποδείγματα.

β) Τα βασικά οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζει κάθε άτομο αλλά και η κοινωνία και εναλλακτικές προσεγγίσεις για την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων.

γ) Τις εκτιμήσεις και τις δυνάμεις που επηρεάζουν τις οικονομικές αποφάσεις που λαμβάνονται από άτομα, επιχειρήσεις, οργανισμούς και κυβερνήσεις και

δ) Τις αλληλεπιδράσεις τόσο μεταξύ κλάδων της οικονομίας όσο και μεταξύ οικονομίας και άλλων επιστημών (πολιτική, φιλοσοφία, κοινωνιολογία, νομική, πληροφορική, οικολογία, ιστορία, ψυχολογία κ.ά.).

- Δεξιότητες

Στο πλαίσιο του Προγράμματος Σπουδών οι μαθητές και μαθήτριες αναπτύσσουν δεξιότητες όπως:

α) να επιλύουν απλές ασκήσεις εφαρμογής των βασικών θεωριών μικροοικονομικής και μακροοικονομικής,

β) να ερμηνεύουν και επεξηγούν οικονομικά δεδομένα διαφορετικής μορφής (γραπτό κείμενο, αριθμητικά δεδομένα, διαγράμματα/ γραφήματα),

γ) να αξιολογούν κριτικά πληροφορίες, επιχειρήματα, προτάσεις και πολιτικές, συνεκτιμώντας τις οικονομικές τους διαστάσεις,

δ) να περιγράφουν σε βασικό επίπεδο τον τρόπο λειτουργίας των σύγχρονων αγορών και οικονομιών.

- Ικανότητες

Οι μαθήτριες και μαθητές είναι σε θέση να:

α) συνδιαλέγονται και επιχειρηματολογούν τεκμηριωμένα επί οικονομικών θεμάτων

β) λαμβάνουν οικονομικού χαρακτήρα αποφάσεις συνεκτιμώντας και αξιολογώντας μια σειρά παραμέτρων που επιδρούν στην οικονομική συμπεριφορά

γ) λειτουργούν ως ενεργοί και υπεύθυνοι πολίτες και με τη συμπεριφορά τους να συμβάλλουν έμπρακτα στην εφαρμογή και ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης.

3. Προσδοκώμενα Ειδικά Μαθησιακά Αποτελέσματα, Βασικά θέματα και Ενδεικτικές Δραστηριότητες

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, Γ' ΤΑΞΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ		
ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ <i>Οι μαθητές και οι μαθήτριες είναι ικανοί/-ές να:</i>	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
<p>1. περιγράφουν το αντικείμενο μελέτης της οικονομικής επιστήμης, εξηγώντας βασικές έννοιες και σχέσεις μεταξύ των Οικονομικών Επιστημών</p>	<p>1^η Μαθησιακή Ενότητα: Βασικές Οικονομικές Έννοιες (αντικείμενο μελέτης της Οικονομικής Επιστήμης, βασικές οικονομικές αποφάσεις, ανάγκες, αγαθά, αγορά, κοινωνικοί θεσμοί, παραγωγικές δυνατότητες οικονομίας, παραγωγικοί συντελεστές, κύριο οικονομικό πρόβλημα, κόστος ευκαιρίας, καταμερισμός εργασιών, χρήμα, οικονομικό κύκλωμα, αβεβαιότητα και ρόλος πληροφοριών)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - κατ'εξοχή ιδεών αναφορικά με παραδείγματα που αποδεικνύουν τις ιδιότητες των αναγκών ως προς συγκεκριμένα αγαθά - κατασκευή καμπύλης παραγωγικών δυνατοτήτων για διαφορετικούς συνδυασμούς ποσοτήτων δύο αγαθών και υπολογισμός κόστους ευκαιρίας/εναλλακτικού κόστους - αναζήτηση στοιχείων σχετικά με παραδείγματα ροών στο πλαίσιο του οικονομικού κύκλωματος (π.χ. χρηματικές συναλλαγές ιδιωτών και επιχειρήσεων με το κράτος, παροχή δημόσιων υπηρεσιών σε ιδιώτες και επιχειρήσεις) - εκπόνηση ομαδικών εργασιών με θέματα της ενότητας, ενδεικτικά: περιγραφή της συμπεριφοράς των βασικών κοινωνικών θεσμών ή/και του ρόλου τους στην οικονομική ζωή, καταγραφή περιπτώσεων/ συνθηκών αβεβαιότητας στην οικονομική ζωή, ρόλος και μέσα πληροφόρησης στη σύγχρονη οικονομική ζωή, παραδείγματα έλλειψης συγκεκριμένων παραγωγικών συντελεστών - ομαδική συζήτηση/παρουσίαση παραδειγμάτων καινοτόμου επιχειρηματικότητας
<p>2. εξηγούν βασικές έννοιες της καταναλωτικής συμπεριφοράς και του τρόπου εκδήλωσής της, μέσω της ζήτησής της και των συναφών με αυτή εννοιών</p>	<p>2^η Μαθησιακή Ενότητα: Η ζήτηση των αγαθών (συμπεριφορά καταναλωτή, χρησιμότητα, ορθολογική συμπεριφορά, νόμος ζήτησης, καμπύλη και συνάρτηση ζήτησης, ατομική-</p>	<ul style="list-style-type: none"> - συζήτηση παραδειγμάτων καταναλωτικής συμπεριφοράς με έμφαση στην έννοια της χρησιμότητας και τις επιπτώσεις της στο πλαίσιο της ορθολογικής συμπεριφοράς - χρήση μαιευτικής μεθόδου για τη συμπερασματοκή διατύπωση του νόμου της ζήτησης - εφαρμογή αριθμητικών παραδειγμάτων από την

	<p>αγοραία καμπύλη ζήτησης, προσδιοριστικοί παράγοντες ζήτησης, μεταβολή ζήτησης και ζητούμενης ποσότητας, ελαστικότητα ζήτησης ως προς την τιμή & το εισόδημα, ελαστικότητα και συνολική δαπάνη, κανονικά και κατώτερα αναθά)</p>	<p>καθημερινότητα των μαθητών/μαθητριών, προκειμένου να διαπιστωθεί η σχέση ατομικών καμπυλών ζήτησης και αγοραίας καμπύλης ζήτησης</p> <ul style="list-style-type: none"> - εφαρμογή αριθμητικών παραδειγμάτων διαφορετικών συναρτήσεων ζήτησης και διαγραμματική κατασκευή των γραφικών τους παραστάσεων - εκπόνηση ομαδικών εργασιών για τους προσδιοριστικούς παράγοντες της ζήτησης και σύνδεσης της θεωρίας με παραδείγματα από την καθημερινή ζωή των μαθητών/μαθητριών - εφαρμογές μεταβολής ζητούμενης ποσότητας και μεταβολής ζήτησης, - εφαρμογές προσδιορισμού και χαρακτηρισισμού ελαστικότητας ζήτησης ως προς την τιμή - ομαδική συζήτηση για παραδείγματα ειδικών περιπτώσεων καμπύλης ζήτησης και ελαστικότητας - αριθμητικές εφαρμογές για τη διατύπωση συμπερασμάτων ως προς τη σχέση ελαστικότητας και συνολικής δαπάνης - εφαρμογές εισοδηματικής ελαστικότητας και επακόλουθος χαρακτηρισμός αγαθών ως κανονικών ή κατώτερων - εκπόνηση ομαδικών εργασιών με θέμα τη χρησιμότητα της ελαστικότητας της ζήτησης στη σύγχρονη οικονομική και επιχειρηματική ζωή
<p>3. περιγράφουν βασικές έννοιες και μηχανισμούς της παραγωγικής λειτουργίας των επιχειρήσεων και του κόστους παραγωγής</p>	<p>3^η Μαθησιακή Ενότητα: Η παραγωγή της επιχείρησης και το κόστος (παραγωγική διαδικασία και χρονικός ορίζοντας επιχείρησης, συνάρτηση παραγωγής, συνολικό-μέσο-οριακό προϊόν, νόμος φθίνουσας απόδοσης, επίδραση τεχνολογίας, κόστος παραγωγής, σταθερό-μεταβλητό-</p>	<ul style="list-style-type: none"> - επεξήγηση έννοιας και συνάρτησης παραγωγής και χρήση αριθμητικών εφαρμογών με διαγραμματική διαδίαση απεικόνιση ποσότητας συνολικού προϊόντος και ποσότητας παραγωγικού συντελεστή - επεξήγηση εννοιών μέσου και οριακού προϊόντος και εφαρμογές υπολογισμού τους για διαφορετικές συναρτήσεις και δεδομένα παραγωγής - διατύπωση συμπερασμάτων σε σχέση με την εφαρμογή του

	<p>συνολικό-μέσο-οριακό κόστος, καμπίλες κόστους, κόστος στη μακροχρόνια περίοδο, οικονομίες και αντι-οικονομίες κλίμακας)</p>	<p>νόμου της φθίνουσας απόδοσης στη βραχυχρόνια περίοδο και την επίδραση της μεταβολής της τεχνολογίας στην παραγωγή μιας επιχείρησης</p> <ul style="list-style-type: none"> - επεξήγηση έννοιας και συνάρτησης σταθερού, μεταβλητού και συνολικού κόστους στη βραχυχρόνια περίοδο και χρήση αριθμητικών εφαρμογών με διαγραμματική απεικόνιση - επεξήγηση εννοιών μέσου (σταθερού, μεταβλητού και συνολικού) κόστους καθώς και οριακού κόστους και εφαρμογές υπολογισμού τους για διαφορετικές συναρτήσεις και δεδομένα παραγωγής στη βραχυχρόνια περίοδο
<p>4. περιγράφουν βασικές έννοιες της συμπεριφοράς μιας επιχείρησης ως προς τα θέματα παραγωγής αγαθών, συσχετίζοντας την έννοια και τις αποφάσεις της παραγωγής με αυτές του κόστους και λαμβάνοντας υπόψη ταυτόχρονα και την επίδραση του παράγοντα χρόνου</p>	<p>4^η Μαθησιακή Ενότητα: Η προσφορά των αγαθών (καμπίλη και νόμος της προσφοράς, συνάρτηση προσφοράς, προσδιοριστικοί παράγοντες προσφοράς, μεταβολή προσφοράς και μεταβολή προσφερόμενης ποσότητας, ελαστικότητα προσφοράς, επίδραση παράγοντα χρόνου στην ελαστικότητα προσφοράς)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - συζήτηση για την αναμενόμενη συμπεριφορά των επιχειρήσεων ως προς τις αποφάσεις παραγόμενης ποσότητας και των δεδομένων κόστους - χρήση μαθητικής μεθόδου για τη συμπερασματική διατύπωση του νόμου της προσφοράς - εφαρμογές αριθμητικών παραδειγμάτων που προέρχονται από τη σύγχρονη επιχειρηματική ζωή, προκειμένου να διαπιστωθεί η σχέση ατομικών καμπυλών προσφοράς και αγοραίας καμπίλης προσφοράς - εφαρμογή αριθμητικών παραδειγμάτων διαφορετικών συναρτήσεων προσφοράς και διαγραμματική απεικόνισή τους - εκπόνηση ομαδικών εργασιών για τους προσδιοριστικούς παράγοντες της προσφοράς και σύνδεση της θεωρίας με παραδείγματα από τη σύγχρονη επιχειρηματική ζωή - εφαρμογές μεταβολής προσφερόμενης ποσότητας και μεταβολής προσφοράς, - εφαρμογές προσδιορισμού και χαρακτηρισμού ελαστικότητας προσφοράς - εκπόνηση ομαδικών εργασιών με θέμα την επίδραση του παράγοντα χρόνου στην ελαστικότητα της προσφοράς

<p>5. προβλέπουν την αλληλεπίδραση των δυνάμεων ζήτησης και προσφοράς και επακόλουθα προσδιορίζουν αλγεβρικά και διαγραμματικά το σημείο (τιμή και ποσότητα) ισορροπίας υπό διαφορετικές περιστάσεις/μεταβολές/ συνθήκες της αγοράς</p>	<p>5^η Μαθησιακή Ενότητα: Ο προσδιορισμός του επιπέδου των τιμών (έννοια και λειτουργία αγοράς, τιμή και ποσότητα ισορροπίας, αλγεβρικός προσδιορισμός σημείου ισορροπίας, μεταβολές τιμής και ποσότητας ισορροπίας, ειδικές περιστάσεις αγοράς)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - εκπόνηση ομαδικών εργασιών με θέμα τις σύγχρονες τάσεις της αγοράς (π.χ. ηλεκτρονικό εμπόριο, εργαλεία σύγκρισης ή/και διαπραγματεύσεως τιμών) - προσδιορισμός υπερβάλλουσας προσφοράς ή ζήτησης με βάση αριθμητικά παραδείγματα ζητούμενης και προσφερόμενης ποσότητας σε διαφορετικά επίπεδα τιμών, εντοπισμός σημείου/συνδυασμού εξισορρόπησης ζητούμενης και προσφερόμενης ποσότητας (αλγεβρικός και διαγραμματικός προσδιορισμός) - αριθμητικές και διαγραμματικές εφαρμογές μεταβολών τιμής και ποσότητας ισορροπίας (μεταβολή ζήτησης, μεταβολή προσφοράς, ταυτόχρονη μεταβολή ζήτησης και προσφοράς) - μελέτη σεναρίων κρατικής παρέμβασης στην αγορά συγκεκριμένων αγαθών και προσδιορισμός επιπτώσεων της κρατικής παρέμβασης στη λειτουργία της αγοράς - εκπόνηση ομαδικών εργασιών με θέμα την αλληλεπίδραση προσφοράς και ζήτησης σε συγκεκριμένες κατηγορίες αγαθών
<p>6. περιγράφουν τα κύρια χαρακτηριστικά των βασικών μορφών αγοράς και εξηγούν τις σημαντικότερες διαφορές τους</p>	<p>6^η Μαθησιακή Ενότητα: Μορφές Αγοράς (πλήρης ανταγωνισμός, μονοπώλιο, ολιγοπώλιο, μονοπωλιακός ανταγωνισμός: βασικά περιγραφικά χαρακτηριστικά κάθε μορφής αγοράς)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - παρουσίαση βασικών περιγραφικών χαρακτηριστικών πλήρους ανταγωνισμού - παρουσίαση βασικών περιγραφικών χαρακτηριστικών μονοπωλίου - παρουσίαση βασικών περιγραφικών χαρακτηριστικών ολιγοπωλίου - παρουσίαση βασικών περιγραφικών χαρακτηριστικών μονοπωλιακού ανταγωνισμού - εκπόνηση ομαδικών εργασιών με θέμα την παρουσίαση και σύγκριση διαφορετικών αγορών της σύγχρονης οικονομικής ζωής (π.χ. αγορά κινητής τηλεφωνίας, ξενοδοχειακή αγορά κ.λπ.) και παρουσίαση των χαρακτηριστικών τους

<p>7. εξηγούν τη σημασία βασικών μακροοικονομικών μεγεθών και προσδιορίζουν κριτικά τον ρόλο τους στην οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή μιας χώρας</p>	<p>7^η Μαθησιακή Ενότητα: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (έννοια της προστιθέμενης αξίας, Ακαθάριστο Εγχώριο προϊόν και Ακαθάριστο Εθνικό προϊόν, επίδραση της μεταβολής των τιμών, κατά κεφαλήν ΑΕΠ, το ΑΕΠ ως δείκτης οικονομικής ευημερίας και οι αδυναμίες του)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - παρουσίαση άρθρων και στατιστικών στοιχείων σχετικά με το ΑΕΠ - διαλογική συζήτηση-μελέτη παραδειγμάτων σφάλματος σύνθεσης και υπολογισμού προστιθέμενης αξίας για διαφορετικές κατηγορίες αναθών - ασκήσεις εφαρμογής της επίδρασης της μεταβολής των τιμών στο ΑΕΠ - εκπόνηση ομαδικών εργασιών με θέμα την εξέλιξη του κατά κεφαλήν ΑΕΠ ή/και την αξιολόγηση του ΑΕΠ ως δείκτη οικονομικής ευημερίας
<p>8. εξηγούν τον τρόπο λειτουργίας του τραπεζικού συστήματος στην Ελλάδα, την Ε.Ε., την Ευρωζώνη και διεθνώς, την έννοια και τις επιπτώσεις των οικονομικών διακυμάνσεων και τον ρόλο που ασκούν οι σύγχρονοι κυβερνητικοί οργανισμοί στο πλαίσιο της εθνικής και υπερεθνικής οικονομικής πολιτικής</p>	<p>8^η Μαθησιακή Ενότητα: Τραπεζικό σύστημα, οικονομικές διακυμάνσεις και Δημόσια Οικονομικά (χρήμα: λειτουργίες και είδη, εμπορικές και εκδοτικές τράπεζες, ΕΚΤ, ΕΣΚΤ και Ευρωσύστημα, τοκισμός και ανατοκισμός, πληθωρισμός, ανεργία, ανάπτυξη, δημόσιο χρέος, προϋπολογισμός, μείγμα οικονομικής πολιτικής και μέσα δράσης)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - παρουσίαση άρθρων και στατιστικών στοιχείων (π.χ. από ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat) σχετικά με τη λειτουργία του τραπεζικού συστήματος, τον πληθωρισμό, την απασχόληση, την ανεργία, την εξέλιξη της οικονομικής δραστηριότητας σε τοπικό, εθνικό ή υπερεθνικό επίπεδο οικονομική ανάπτυξη, τον κρατικό ή ευρωπαϊκό προϋπολογισμό, την οικονομική πολιτική σε εθνικό και υπερεθνικό επίπεδο - εκπόνηση ομαδικών εργασιών με θέμα τα είδη και τις λειτουργίες του χρήματος, τον ρόλο και τις αρμοδιότητες της Τράπεζας της Ελλάδος, του Υπουργείου Οικονομικών, της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας κ.λπ.

4. Διδακτική Μεθοδολογία

Βασικό μέλημα του/της εκπαιδευτικού στην αρχή κάθε διδακτικού έτους, αποτελεί ο προγραμματισμός της διδασκτέας ύλης (ετήσιος, εξαμηνιαίος, εβδομαδιαίος και ωριαίος), ο οποίος πρέπει να αναπροσαρμόζεται, ανάλογα με τις ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών και μαθητριών. Ο προγραμματισμός του διδακτικού έργου συνδέεται αναπόφευκτα με τις διδακτικές μεθόδους και τεχνικές που ο εκπαιδευτικός θα επιλέξει για να δομήσει την εκάστοτε καταλληλότερη διδακτική στρατηγική.

Η διδακτική στρατηγική του εκπαιδευτικού πρέπει να ικανοποιεί τα γενικά και ειδικά μαθησιακά αποτελέσματα του Προγράμματος Σπουδών, με χρήση τεχνικών πρόκλησης του ενδιαφέροντος για μάθηση και μεθόδων ενεργού εμπλοκής των μαθητών στη διαδικασία μάθησης. Επίσης, προτείνεται η προσέγγιση της ύλης πρέπει να γίνεται βιωματικά και να αξιοποιείται προγενέστερη γνώση και πρότερες εμπειρίες των μαθητών και μαθητριών, οι οποίοι/ες θα πρέπει να καθοδηγούνται στη συνδιερεύνηση των διδασκόμενων θεμάτων, την ανακαλυπτική μάθηση και την ανάπτυξη κριτικής θεώρησης της οικονομικής, πολιτικής και κοινωνικής πραγματικότητας. Στις περιπτώσεις που κρίνεται απαραίτητο, μπορούν να ενσωματώνονται στη διδασκαλία προβληματισμοί που πηγάζουν από την τοπική, εθνική και διεθνή κοινωνική, πολιτική και οικονομική πραγματικότητα.

Τελικό αποτέλεσμα της καθοδηγητικής προσπάθειας του/της εκπαιδευτικού πρέπει να είναι ο οικονομικός εγγραμματισμός. Οι μαθητές και μαθήτριες θα πρέπει, εκτός των άλλων, να είναι σε θέση να αναλύουν κριτικά δεδομένα οικονομικού και κοινωνικού περιεχομένου και να λαμβάνουν αποφάσεις τόσο ως καταναλωτές, ή/και παραγωγοί αγαθών, όσο και ως ενεργοί πολίτες. Παράλληλα, είναι κρίσιμο οι μαθητές και μαθήτριες να μάθουν «πώς να μαθαίνουν», χρησιμοποιώντας μεταγνωστικά τις γνώσεις και δεξιότητες που αποκτούν. Ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος θα πρέπει να χρησιμοποιείται για την επίτευξη των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων, την σε βάθος κατανόηση του γνωστικού περιεχομένου και τη διαρκή σύνδεσή του με εφαρμογές που σχετίζονται με την καθημερινότητα των μαθητών/μαθητριών και μελλοντικών οικονομικά ενεργών πολιτών.

5. Αξιολόγηση στο πλαίσιο του μαθήματος

Κατά τη διαμόρφωση των εξεταστικών δοκιμασιών θα πρέπει να διασφαλίζεται η τήρηση βασικών προϋποθέσεων της αξιολόγησης: εγκυρότητα, αξιοπιστία, αντικειμενικότητα, διακρίσιμότητα, πρακτικότητα και οικονομία. Η αξιολόγηση πρέπει να είναι συνεχής και να λειτουργεί ανατροφοδοτικά για την αναπροσαρμογή της διδακτικής στρατηγικής, συμβάλλοντας στην διαμορφωτική αξιολόγηση. Ο/η εκπαιδευτικός επιλέγει τρόπους αξιολόγησης που να διακρίβνουν τον βαθμό επίτευξης των μαθησιακών αποτελεσμάτων του Προγράμματος Σπουδών, επιλέγοντας, ενδεικτικά και όχι περιοριστικά, μεταξύ των παρακάτω:

α) Συστηματική εμπλοκή του συνόλου των μαθητών κατά την προφορική εξέταση.

β) Σύντομη γραπτή δοκιμασία (τεστ) στο ημερήσιο μάθημα.

γ) Ωριαίο διαγώνισμα στο ημερήσιο μάθημα.

δ) Ανακεφαλαιωτικό ωριαίο διαγώνισμα, σε εγκαίρως προσδιορισμένη και κοινοποιημένη στους μαθητές/μαθήτριες ύλη.

ε) Ανάθεση συνθετικών δημιουργικών εργασιών, ατομικών ή ομαδικών.

στ) Ανάθεση ερευνητικών εργασιών σε μικρές ομάδες.

ζ) Δημιουργία ατομικού φακέλου μαθητή/μαθήτριας

Για την αξιολόγηση στο πλαίσιο του μαθήματος μπορούν να αξιοποιηθούν θέματα κλειστού τύπου (Σ-Λ, αντιστοίχισης, πολλαπλής επιλογής), συμπλήρωσης κενών, σύντομης απάντησης, ελεύθερης ανάπτυξης, επίλυσης άσκησης, επίλυσης προβλήματος, περιγραφής και ερμηνείας γραφικών παραστάσεων, κατασκευής γραφικών παραστάσεων.

Η ισχύς αυτής της απόφασης αρχίζει από το σχολικό έτος 2019-2020.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 23 Δεκεμβρίου 2019

Η Υφυπουργός

ΣΟΦΙΑ ΖΑΧΑΡΑΚΗ

Αριθμ. 203535/Δ2

(2)

Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος της Ιστορίας της Γ' τάξης Γενικού Λυκείου.

Η ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 42 παρ. 2 περ. α' του ν. 4186/2013 (Α' 193) «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις».

2. Τις διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 3 περ. α' υποπ. ββ' του ν. 3966/2011 (Α' 118) «Θεσμικό πλαίσιο των Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων, Ίδρυση Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Οργάνωση του Ινστιτούτου Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» και λοιπές διατάξεις».

3. Το π.δ. 81/2019 (Α' 119) με θέμα «Σύσταση, συγχώνευση, μετονομασία και κατάργηση Υπουργείων και καθορισμός των αρμοδιοτήτων τους - Μεταφορά υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ Υπουργείων».

4. Το π.δ. 83/2019 (Α' 121) με θέμα «Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών».

5. Το π.δ. 84/2019 (Α' 123) με θέμα «Σύσταση και κατάργηση Γενικών Γραμματειών και Ειδικών Γραμματειών/Ενιαίων Διοικητικών Τομέων Υπουργείων».

6. Την με αριθμ. 6631/Υ1/20-07-2019 (Β' 3009) απόφαση του Πρωθυπουργού και της Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων με θέμα: «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στην Υφυπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων, Σοφία Ζαχαράκη».

7. Τις διατάξεις του άρθρου 90 του κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα Κυβερνητικά όργανα που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του π.δ. 63/2005 (Α' 98).

8. Τις με αριθμ. 61/20-12-2018, 34/29-08-2019 και 42/17-10-2019 πράξεις του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

9. Το γεγονός ότι από την παρούσα απόφαση δεν προκαλείται δαπάνη εις βάρος του κρατικού προϋπολογισμού του Υ.ΠΑΙ.Θ. για τις δαπάνες που καλύπτονται από αυτόν, σύμφωνα με την με αριθμ. Φ.1/Γ/551/171448/Β1/04-11-2019 εισήγηση του άρθρου 24 του ν. 4270/2014 (Α' 143), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 10 παρ. 6 του ν. 4337/2015 (Α' 129) της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, αποφασίζουμε:

Το Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος της Ιστορίας της Γ' τάξης Γενικού Λυκείου ορίζεται ως εξής:

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΙΣΤΟΡΙΑ, Γ' ΤΑΞΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

Στο παρόν Πρόγραμμα Σπουδών της ιστορίας δίνεται έμφαση: α) στη θεματική διεύρυνση της διδακτέας ύλης, β) στη συστηματική αξιοποίηση σωμάτων ιστορικών πηγών και γ) στην έμφαση στην ιστορική μεθοδολογική διάσταση της επεξεργασίας των πηγών, στην κατανόηση της τυπολογίας τους, στην ένταξη των ιστοριογραφικών κειμένων σε συγκεκριμένο πλαίσιο και στην εξοικείωση των μαθητών/μαθητριών με τα μεθοδολογικά εργαλεία της επιστήμης της Ιστορίας.

Ι. ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΤΗΝ ΑΣΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ	
ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ <i>Οι μαθητές και οι μαθήτριες είναι ικανοί/-ές να:</i>	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> • γνωρίσουν βασικά στοιχεία της ελληνικής κοινωνίας • γνωρίσουν τα δημογραφικά δεδομένα του ελληνικού κράτους μετά την Επανάσταση • κατανοήσουν την επίδραση που άσκησε η «Μεγάλη Ιδέα» στην παραγωγικές δυνάμεις της Ελλάδας • γνωρίσουν τις οικονομικές συνθήκες που επικρατούσαν στην Ελλάδα κατά το 19^ο αιώνα • κατανοήσουν τη σημασία των οικονομικών δεδομένων στην εξέλιξη της ελληνικής κοινωνίας στους τομείς του εμπορίου, της εμπορικής ναυτιλίας, της αγροτικής οικονομίας, της εξόρυξης μεταλλευμάτων, της τραπεζικής πίστης, της βιομηχανίας, των υποδομών στις μεταφορές και του εξωτερικού δανεισμού • κατανοήσουν τα αίτια και τις επιπτώσεις της πτώχευσης του 1893 και της επιβολής του Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου • γνωρίσουν βασικά στοιχεία και όρους σχετικά με την αγροτική οικονομία και τη βιομηχανική παραγωγή στην Ελλάδα κατά τον 20^ο αιώνα • κατανοήσουν τις επιδράσεις των πολεμικών συγκρούσεων στη διαμόρφωση νέων οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών • εκτιμήσουν τη σημασία του προσφυγικού προβλήματος στην οικονομική και κοινωνική 	<p>A. Η ελληνική οικονομία μετά την Επανάσταση</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Τα δημογραφικά δεδομένα 2. Οι παραγωγικές δυνάμεις μέσα και έξω από την Ελλάδα και η «Μεγάλη Ιδέα» <p>[3 ώρες]</p> <p>B. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟ 19^ο ΑΙΩΝΑ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Το εμπόριο 2. Η εμπορική ναυτιλία 3. Η διανομή των εθνικών κτημάτων 4. Η εκμετάλλευση των ορυχείων 5. Η δημιουργία τραπεζικού συστήματος 6. Η βιομηχανία 7. Τα δημόσια έργα 8. Το δίκτυο των σιδηροδρόμων 9. Τα εθνικά δάνεια 10. Η πτώχευση του 1893 και ο Διεθνής Οικονομικός Έλεγχος <p>[10 ώρες]</p> <p>Γ. Οι οικονομικές εξελίξεις κατά τον 20^ο αιώνα</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Το αγροτικό ζήτημα 2. Τα πρώτα βήματα του εργατικού κινήματος 3. Οι οικονομικές συνθήκες κατά την περίοδο 1910-1922 4. Ο Α' Παγκόσμιος πόλεμος

εξέλιξη της Ελλάδας κατά τις πρώτες δεκαετίες του 20 ^{ου} αιώνα	5. Η οικονομική ζωή κατά την περίοδο 1922-1936 6. Η ελληνική οικονομία κατά την Περίοδο του μεσοπολέμου 7. Οι μεγάλες επενδύσεις 8. Η τράπεζα της Ελλάδας 9. Η κρίση του 1932 [9 ώρες]
II. Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (1821-1936)	
ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ <i>Οι μαθητές και οι μαθήτριες είναι ικανοί/-ές να:</i>	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> • κατανοήσουν τη σύνδεση της γένεσης πολιτικών κομμάτων με συγκεκριμένες οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες • κατανοήσουν τους λόγους που οδήγησαν στη συγκρότηση διαφορετικών κομμάτων στο ελληνικό κράτος κατά το 19^ο αιώνα • κατανοήσουν τους μηχανισμούς (συνθήκες) που οδήγησαν κάθε φορά στην παρακμή κάποιων κομμάτων και στη συγκρότηση νέων • σταθμίσουν το ρόλο που έπαιξε ο διπολισμός και οι ακρότητες στον εθνικό διχασμό • κατανοήσουν ότι η βία ως μέσον για την επιβολή πολιτικών απόψεων και συμφερόντων προκάλεσε νέα βία και η δυναμική της βίας οδήγησε στην παρέμβαση των θεσμών και στην κατάλυση του κοινοβουλευτικού πολιτεύματος • γνωρίσουν την πολιτική κληρονομιά της προεπαναστατικής περιόδου και τις πολιτικές τάσεις κατά την περίοδο της Επανάστασης και την αποκρυστάλλωσή τους σε κόμματα • κατανοήσουν τη σημασία των σχέσεων πατρωνίας και οικογενειοκρατίας στη διαμόρφωση των πολιτικών και κοινωνικών δεδομένων στην ελληνική κοινωνία • κατανοήσουν την οργανωτική δομή, τη λειτουργία, τις θέσεις, τις μεθόδους και τις πρακτικές που εφάρμοσαν τα πρώτα κόμματα στην Ελλάδα 	A. Εξωτερικός προσανατολισμός και πελατειακές σχέσεις (1821-1843) 1. Πελατειακά δίκτυα επί Τουρκοκρατίας 2. Η διαμόρφωση νέων δεδομένων κατά την Επανάσταση 3. Τα πρώτα ελληνικά κόμματα 4. Τα κόμματα ως εκφραστές του πνεύματος της εποχής [4 ώρες]
<ul style="list-style-type: none"> • γνωρίσουν τα νέα κόμματα που δημιουργήθηκαν κατά τις αλλαγές που 	B. Χειραφέτηση και Αναμόρφωση (1844-1880)

<p>επήλθαν στη δομή και το σύστημα λειτουργίας τους</p> <ul style="list-style-type: none"> • εκτιμήσουν τη σημασία των συνταγματικών μεταβολών μετά το 1844 στην πολιτική ζωή της Ελλάδας • Να εντοπίσουν τις μεταβολές που επήλθαν στα κόμματα, ως συνέπεια των νέων πολιτικών συνθηκών και συνταγματικών ρυθμίσεων • κατανοήσουν τη σχέση ανάμεσα στις πολιτικές αποφάσεις - μεταβολές: συνταγματικές μεταβολές (1844 και 1864), καθολική ψηφοφορία (1864), αρχή δεδηλωμένης (1875), οικονομικοκοινωνικές αλλαγές και μεταβολές στη μορφή και λειτουργία των κομμάτων • γνωρίσουν την πορεία προς τη διαμόρφωση του δικομματικού συστήματος • κατανοήσουν τα κοινωνικά στηρίγματα των κομμάτων και τη στάση τους απέναντι στα κυρίαρχα προβλήματα της ελληνική κοινωνίας • εντοπίσουν τους παράγοντες της πολιτικής κρίσης και να κατανοήσουν το ρόλο τους στην αντιμετώπιση των προβλημάτων του κράτους κατά την περίοδο 1880-1909 • γνωρίσουν τις αλλαγές που επήλθαν στο πολιτικό σκηνικό και το βαθμό σύνδεσης τους με τα αιτήματα της εποχής • συσχετίσουν τις αλλαγές αυτές με τα κοινωνικά αιτήματα της εποχής <ul style="list-style-type: none"> • κατανοήσουν τη στάση (πολιτική) των κομμάτων απέναντι στα εθνικά προβλήματα (αλυτρωτισμός, εδαφική επέκταση) • εκτιμήσουν τη σημασία του διχασμού και τις συνέπειες του στην πολιτική ζωή της χώρας <ul style="list-style-type: none"> • διακρίνουν τις συνέπειες της Μικρασιατικής καταστροφής στην πολιτική ζωή της Ελλάδας κατά την περίοδο του Μεσοπολέμου • κατανοήσουν τις ιδιαίτερες συνθήκες στη λειτουργία των ελληνικών πολιτικών κομμάτων μετά το τέλος του Μικρασιατικού πολέμου 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Το Σύνταγμα του 1844 2. Η παρακμή των «ξενικών» κομμάτων κατά την περίοδο της συνταγματικής μοναρχίας 3. Η «νέα γενιά» 4. Η Εθνοσυνέλευση του 1862-1864 <p>[4 ώρες]</p> <p>Γ. Δικομματισμός και Εκσυγχρονισμός (1880-1909)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Η εδραίωση του δικομματισμού 2. Η οργάνωση των κομμάτων κατά το τελευταίο τέταρτο του 19^{ου} αιώνα 3. Από τη χρεοκοπία στο στρατιωτικό κίνημα στο Γουδί (1893-1909). <p>[3 ώρες]</p> <p>Δ. Ανανέωση-Διχασμός (1909-1922)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Το κόμμα των Φιλελευθέρων 2. Τα αντιβενιζελικά κόμματα 3. Τα αριστερά κόμματα 4. Ο εθνικός διχασμός (1915-1922) 5. Το Σοσιαλιστικό κόμμα <p>[4 ώρες]</p> <p>Ε. Εκσυγχρονισμός και επεμβάσεις (1923-1936)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Οι συνέπειες της Μικρασιατικής καταστροφής 2. Τα κόμματα από το τέλος του Μικρασιατικού πολέμου μέχρι τη δικτατορία του Ι. Μεταξά <p>[4 ώρες]</p>
---	---

<ul style="list-style-type: none"> • ερμηνεύσουν την επιβολή της δικτατορίας Ι. Μεταξά 	
III. ΤΟ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (1821-1930)	
<p>ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ <i>Οι μαθητές και οι μαθήτριες είναι ικανοί/-ές να:</i></p>	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> • γνωρίσουν την επίδραση της Ελληνικής Επανάστασης στο προσφυγικό ζήτημα και τη γεωγραφική εξάπλωση του προβλήματος • γνωρίσουν τον τόπο προέλευσης και την κατάσταση των προσφύγων που κατέφυγαν στις απελευθερωμένες περιοχές. -Να κατανοήσουν την αντιμετώπιση του προσφυγικού ζητήματος στην Ελλάδα του 19^{ου} αιώνα από την ελληνική πολιτική ηγεσία • αποκτήσουν αδρομερή γνώση των μέτρων που πάρθηκαν για την ανακούφισή τους • συσχετίσουν την ίδρυση της Ερμούπολης στη Σύρο με την άφιξη των προσφύγων • προσεγγίσουν τις διαστάσεις του προσφυγικού ζητήματος κατά την καποδιστριακή περίοδο και τις προσπάθειες αντιμετώπισής του από τον Καποδίστρια • γνωρίσουν με ποιο τρόπο αντιμετώπισε το ελληνικό κράτος την αποκατάσταση των προσφύγων κατά την περίοδο της μοναρχίας του Όθωνα • συσχετίσουν τις εξελίξεις στο ζήτημα της αποκατάστασης των προσφύγων με τη διαμάχη αυτοχθόνων και ετεροχθόνων • συνδέσουν τα αλυτρωτικά κινήματα του 19^{ου} αιώνα με την έλευση προσφύγων στο ελληνικό κράτος • γνωρίσουν τις συνθήκες και τις διαδικασίες με τις οποίες αναπτύχθηκαν τα νέα προσφυγικά ρεύματα κατά τις δύο πρώτες 	<p>Πρόσφυγες στην Ελλάδα κατά το 19^ο αιώνα – Εισαγωγή</p> <p>A. Το προσφυγικό ζήτημα κατά την Ελληνική Επανάσταση (1821-1827)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Πρόσφυγες από τη Μικρά Ασία, την Κωνσταντινούπολη και την Κύπρο 2. Πρόσφυγες από τον ελλαδικό χώρο 3. Πρόσφυγες από τα νησιά του Αιγαίου και την Κρήτη 4. Η στάση της πολιτικής ηγεσίας απέναντι στο προσφυγικό ζήτημα <p>[4 ώρες]</p> <p>B. Το προσφυγικό ζήτημα κατά την Καποδιστριακή περίοδο (1829-1831)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Η μέριμνα για τους πρόσφυγες 2. Το ζήτημα των προσφύγων και η Δ' Εθνοσυνέλευση 3. Αντιδράσεις <p>[2 ώρες]</p> <p>Γ. Η αποκατάσταση των προσφύγων κατά την περίοδο της μοναρχίας του Όθωνα (1833-1862)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Η πρόνοια για τους πρόσφυγες κατά την Οθωνική περίοδο 2. Η διαμάχη αυτοχθόνων και ετεροχθόνων <p>[2 ώρες]</p> <p>Δ. Πρόσφυγες και αλυτρωτικά κινήματα κατά το 19^ο αιώνα</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Θεσσαλία, Ήπειρος, Μακεδονία 2. Κρήτη <p>[1 ώρα]</p> <p>Πρόσφυγες στην Ελλάδα κατά τον 20^ο αιώνα - Εισαγωγή</p>

<p>δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα</p> <ul style="list-style-type: none"> • διακρίνουν τη νέα διάσταση που παίρνει το προσφυγικό ζήτημα μετά τους Βαλκανικούς πολέμους του 1912-1913 • γνωρίζουν τα αίτια, την έκταση, και τους τρόπους με τους οποίους μεθοδεύτηκαν οι διώξεις των Ελλήνων και άλλων περιοχών της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, καθώς και την πρόνοια που έδειξε γι' αυτούς το ελληνικό κράτος 	<p>A. Προσφυγικά ρεύματα κατά την περίοδο 1914-1922</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ο διωγμός του 1914 2. Άλλα προσφυγικά ρεύματα 3. Η περίθαλψη (1914-1921) 4. Η παλιννόστηση <p>[3 ώρες]</p>
<ul style="list-style-type: none"> • συνειδητοποιήσουν τις συνθήκες με τις οποίες φθάσαμε στη Μικρασιατική καταστροφή τον Αύγουστο του 1922 • γνωρίσουν τα γεγονότα που οδήγησαν στην πρόκληση του ρεύματος των προσφύγων. • γνωρίσουν το περιεχόμενο της σύμβασης της Λωζάννης για την ανταλλαγή των πληθυσμών • αντιληφθούν τους λόγους που οδήγησαν στη υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάννης. • συνειδητοποιήσουν τη θέση των προσφύγων κατά τη διάρκεια των μετακινήσεών τους και τις δυσχέρειες που αντιμετώπισαν κατά το πρώτο διάστημα της εγκατάστασής τους • εκτιμήσουν την έκταση του προσφυγικού προβλήματος και τις προσπάθειες αντιμετώπισής του • κατανοήσουν το πλαίσιο εντός του οποίου έγιναν οι προσπάθειες αποκατάστασης των προσφύγων • εμβαθύνουν στη συστηματική προσπάθεια αποκατάστασης των προσφύγων τόσο από την ΕΑΠ όσο και από το ελληνικό κράτος • εκτιμήσουν τις ενέργειες και επιλογές του ελληνικού κράτους στην προσπάθεια ένταξης των προσφύγων, σε συνάρτηση με το χαρακτήρα της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας • γνωρίσουν τις παραμέτρους του προβλήματος των ανταλλαξίμων • κατανοήσουν τους λόγους που οδήγησαν στην υπογραφή του Συμφώνου φιλίας μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, καθώς και τις συνέπειές του • συσχετίσουν την εν μέρει αποζημίωση των προσφύγων με τη βούληση της ελληνικής κυβέρνησης για το κλείσιμο των εκκρεμών ζητημάτων με την Τουρκία • συνειδητοποιήσουν τις δυσκολίες 	<p>B. Η Μικρασιατική καταστροφή</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Η έξοδος 2. Το πρώτο διάστημα 3. Η Σύμβαση της Λωζάννης και η ανταλλαγή των πληθυσμών <p>[4 ώρες]</p> <p>Γ. Η αποκατάσταση των προσφύγων</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Η Επιτροπή Αποκαταστάσεως προσφύγων 2. Η αγροτική αποκατάσταση 3. Η αστική αποκατάσταση <p>[3 ώρες]</p> <p>Δ. Η αποζημίωση των ανταλλαξίμων και η ελληνοτουρκική προσέγγιση</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Η αποζημίωση των ανταλλαξίμων 2. Η ελληνοτουρκική προσέγγιση <p>[2 ώρες]</p> <p>E. Η ένταξη των προσφύγων στην</p>

<p>αφομοίωσης των προσφύγων στην Ελλάδα.</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίσουν τις συνθήκες ένταξης των προσφύγων, τις δυσχέρειες και τον τρόπο αντιμετώπισής τους από την ΕΑΠ • γνωρίσουν τα σημεία στα οποία επικεντρώθηκε η διάσταση προσφύγων και γηγενών • εκτιμήσουν την προσφορά των προσφύγων στην ελληνική κοινωνία και τις επιπτώσεις από την παρουσία και δράση τους στην Ελλάδα 	<p>Ελλάδα</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Η ενσωμάτωση των προσφύγων 2. Οι επιπτώσεις από την άφιξη των προσφύγων <p>[3 ώρες]</p>
IV. ΤΟ ΚΡΗΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ, ΑΠΟ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΨΗ ΚΑΤΑ ΤΟ 19^ο ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ 20^{ου} ΑΙΩΝΑ	
<p>ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ <i>Οι μαθητές και οι μαθήτριες είναι ικανοί/ές να:</i></p>	<p>ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ</p>
<ul style="list-style-type: none"> • γνωρίσουν τον χαρακτήρα του Κρητικού Ζητήματος και των Κρητικών επαναστάσεων της περιόδου 1875-1898 • γνωρίσουν τα σημαντικότερα πολιτικά γεγονότα που σχετίζονται με τις κρητικές επαναστάσεις της περιόδου 1875-1898 • εκτιμήσουν τις συνέπειες των κρητικών εξεγέρσεων <ul style="list-style-type: none"> • πληροφορηθούν τις πολιτικές εξελίξεις στην Κρήτη και τις συνέπειές τους • γνωρίσουν τα γεγονότα τα σχετικά με την επανάσταση του Θερίσου και τις συνέπειές τους • εκτιμήσουν τις πολιτικές ενέργειες του Βενιζέλου πριν και μετά την μετάκλησή του στην Αθήνα • κατανοήσουν τις ενέργειες των ελληνικών και ξένων κυβερνήσεων σχετικά με την πορεία και τη λύση του Κρητικού Ζητήματος 	<p>Δ. Το Κρητικό Ζήτημα κατά την τελευταία περίοδο της Τουρκοκρατίας (1869-1898)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Η Κρήτη από το 1868 ως το 1878 2. Η επανάσταση του 1878 και η Σύμβαση της Χαλέπας 3. Η Κρήτη κατά τη δεκαετία του 1878-1888 4. Η Επανάσταση του 1889 και οι συνέπειές της 5. Η ιδέα της Μεταπολίτευσης. Η επανάσταση του 1895-1896 6. Οι τελευταίες επαναστάσεις (1897-1898) 7. Ο ελληνοτουρκικός πόλεμος του 1897 και η λύση της αυτονομίας 8. Η μεγάλη σφαγή του Ηρακλείου και η λύση του Κρητικού Ζητήματος <p>[7 ώρες]</p> <p>Ε. Η περίοδος της αυτονομίας και η Ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Η οργάνωση της Κρητικής πολιτείας 2. Η περίοδος της δημιουργίας 3. Τα πρώτα νέφη 4. Η επανάσταση του Θερίσου 5. Η αρμοστεία του Α. Ζαΐμη (1906-1908) 6. Η κατάλυση της αρμοστείας στην Κρήτη. Το πρώτο ενωτικό ψήφισμα των Κρητών. 7. Τα γεγονότα των ετών 1909-

	<p>1913</p> <p>8. Η μετάκληση του Βενιζέλου στην Αθήνα και οι επιπτώσεις στο Κρητικό Ζήτημα</p> <p>9. Η οριστική λύση του Κρητικού Ζητήματος</p> <p>[8 ώρες]</p>
<p>Η επεξεργασία πηγών θα καλύπτεται σε 40 επιπλέον διδακτικές ώρες, από τις 120 συνολικά διδακτικές ώρες του μαθήματος σε ετήσια βάση. Οι διδακτικές ώρες για την επεξεργασία των ιστορικών πηγών καλύπτουν δύο από τις έξι διδακτικές ώρες του μαθήματος εβδομαδιαία.</p>	

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ

Επιλογή από τον διδάσκοντα ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού από τα ακόλουθα:

α) Βιβλίο καθηγητή

β) Κριτήρια αξιολόγησης για την Ιστορία της Γ' Λυκείου, ΚΕΕ

γ) Ψηφιακό υλικό ιστορικών πηγών για τη Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία του ΚΕΓ (στους «Ψηφιακούς πόρους για την ελληνική γλώσσα», στην ενότητα «Ιστορία και Λογοτεχνία»)

δ) Μαθησιακά Αντικείμενα «Φωτόδεντρου» (ΙΤΥΕ/ Διόφαντος)

Επισημαίνεται ότι για τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες για την επεξεργασία ιστορικών πηγών είναι σημαντικό να αποφεύγεται η απλή παράθεση ή ο συνδυασμός πληροφοριών, καθώς απέχει από την πρακτική της εξοικείωσης με την ιστορική μεθοδολογία, κατά την οποία είναι αναγκαία η γνώση της σκοπιμότητας, της αξιοπιστίας και του είδους του κειμένου ή της «σχολής σκέψης» που εκπροσωπεί, η επίγνωση εν τέλει της ίδιας της «ιστορικότητας» της πηγής.

Την παραπάνω σκοπιμότητα εξυπηρετεί η επισήμανση βασικών εισαγωγικών πληροφοριών για κάθε ιστορικό παράθεμα. Η εκάστοτε ιστορική πηγή προτείνεται να εντάσσεται σε ένα στοιχειώδες ιστορικό ή ιστοριογραφικό πλαίσιο (εξοικείωση με τη βασική τυπολογία των ιστορικών πηγών, όπως η βασική διάκριση άμεσων/έμμεσων πηγών και η στοιχειώδης εξοικείωση με τα γνωρίσματα επιμέρους ιστοριογραφικών σχολών κατά την επεξεργασία παραθεμάτων που προέρχονται από ιστορικές μελέτες).

Η χρήση και η αξιοποίηση των ιστορικών πηγών αποτελεί προτεραιότητα των ιστορικών στην προσπάθειά τους να προσεγγίσουν το παρελθόν και να το καταστήσουν ιστορικό. Στην ίδια κατεύθυνση, η χρήση των ιστορικών πηγών στη σχολική τάξη, με την αξιοποίηση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων μελέτης, επιτρέπει την άμεση συμμετοχή των μαθητών σε διαδικασίες διερεύνησης και οικοδόμησης της ιστορικής γνώσης. Ο μαθητής έχει τη δυνατότητα να γνωρίσει στοιχεία για το προς διερεύνηση ζήτημα, να διακρίνει επιμέρους πτυχές, να καταγράψει τρόπους επικοινωνίας του παρελθόντος, να

κατανοήσει αιτιώδεις σχέσεις στο πλαίσιο της συγκεκριμένης ιστορικής περιόδου, να συνειδητοποιήσει την πολυπλοκότητα του ιστορικού παρελθόντος. Η διαδικασία ανατροφοδότησης επιτρέπει την αναζήτηση απαντήσεων με την ενεργό εμπλοκή του/της μαθητή/μαθήτριας.

Θεμελιώδης στόχος είναι η διαφοροποίηση των ιστορικών πηγών από το απλό πληροφοριακό υλικό μέσω α) της ένταξης της πηγής σε συγκεκριμένο ιστορικό πλαίσιο, β) της διερεύνησης των συνθηκών δημιουργίας της, γ) της κατανόησης του ρόλου της μαρτυρίας και κατάταξής της (πρωτογενής/δευτερογενής πηγή, είδος/τύπος πηγής), δ) της αξιολόγησής της (π.χ. ο βαθμός αντιπροσωπευτικότητάς της σε σχέση με την εποχή της ή η επιρροή που άσκησε).

Με τη συγκεκριμένη μεθοδολογία προσεγγίζονται, εκτός των γραπτών πηγών, και τεκμήρια του παρελθόντος. «Κείμενα» αποτελούν και οι φωτογραφίες, οι αφίσες, τα κινηματογραφικά φιλμ, οι προφορικές μαρτυρίες, οτιδήποτε μπορεί να δώσει πληροφορίες για το παρελθόν. Για την αξιοποίηση των τεκμηρίων αυτών ισχύουν βεβαίως οι γενικοί άξονες που ισχύουν για τις γραπτές ιστορικές πηγές, ωστόσο, ανάλογα με τη μορφή τους, είναι απαραίτητο να εξειδικεύονται οι ερωτήσεις ώστε να αναδεικνύονται περισσότερες πλευρές του συγκεκριμένου τεκμηρίου. Υποδεικνύεται η κατά το δυνατόν πολυπρισματική προσέγγιση μέσα από διαφορετικούς τύπους ιστορικών πηγών. Διαβάζουμε, ταξινομούμε, διασταυρώνουμε και ερμηνεύουμε τις πηγές. Τέλος, μερικές φορές, τις αξιοποιούμε για τη συγκρότηση ιστορικής αφήγησης. Προτείνεται η μελέτη και σχολιασμός εικονογραφικού υλικού, βασισμένη σε παρατήρηση εικόνων, συνδυαστικά και με την επεξεργασία γραπτών ιστορικών πηγών. Με αυτήν την προσέγγιση επιδιώκεται η διερεύνηση πτυχών ενός κοινωνικού ή πολιτικού φαινομένου με αξιοποίηση πολυτροπικού εκπαιδευτικού υλικού (γραπτές μαρτυρίες, εικόνες, χάρτης, ψηφιακό οπτικοακουστικό υλικό).

Ως προς τη διδακτική αξιοποίηση του ψηφιακού υλικού των Μαθησιακών Αντικειμένων (ΜΑ) του ΦΩΤΟΔΕΝΤΡΟΥ επισημαίνεται ότι μπορούν να λειτουργήσουν ως ολοκληρωμένα υποδείγματα για την επεξεργασία και άλλου υλικού.

Η διαδικτυακή εφαρμογή των ΜΑ του «Φωτόδεντρου» επιτρέπει την διδακτική αξιοποίηση της επεξεργασίας των πηγών τόσο σε σχέση με την ερευνητική διαδικασία όσο και σε σχέση με την τεκμηρίωση των υπό διπραγμάτευση ιστορικών ζητημάτων. Η επεξεργασία των πηγών οργανώνεται στο πλαίσιο μιας διερευνητικής διαδικασίας. Η συγκεκριμένη διδακτική δραστηριότητα διαμορφώνει ένα φιλικό και χρηστικό περιβάλλον διερευνητικής μάθησης, στο οποίο ευνοείται η ανάπτυξη της ιστορικής σκέψης.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα Μαθησιακού Αντικειμένου προς αξιοποίηση είναι το ακόλουθο:

«Μαρτυρίες από την Έξοδο των προσφύγων» [το προσφυγικό ζήτημα μετά το 1922]

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Διερευνητική δραστηριότητα ανάγνωσης ιστορικών πηγών για την Έξοδο των προσφύγων μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή, με την αξιοποίηση προφορικών μαρτυριών, στην προοπτική καλλιέργειας δεξιοτήτων διερευνητικής μάθησης και οικοδόμησης της ιστορικής γνώσης.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ: Η ανάγνωση ιστορικών πηγών για την Έξοδο των προσφύγων μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή, με την αξιοποίηση προφορικών μαρτυριών αποτελεί αυτόνομο Μαθησιακό Αντικείμενο, το οποίο προσομοιώνει τον τρόπο εργασίας των ιστορικών στο πλαίσιο της γνωστικής μαθητείας. Η χρήση και η αξιοποίηση των ιστορικών πηγών αποτελεί προτεραιότητα των ιστορικών στην προσπάθειά τους να προσεγγίσουν το παρελθόν και να το καταστήσουν

ιστορικό. Στην ίδια κατεύθυνση, η χρήση των ιστορικών πηγών στη σχολική τάξη, με την αξιοποίηση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων μελέτης, επιτρέπει την άμεση συμμετοχή των μαθητών/μαθητριών σε διαδικασίες διερεύνησης και οικοδόμησης της ιστορικής γνώσης. Ο/Η μαθητής/μαθήτρια έχει τη δυνατότητα να γνωρίσει στοιχεία για την Έξοδο των προσφύγων, να διακρίνει επιμέρους περιοχές αναχώρησης, να καταγράψει τις ενέργειες των προσφύγων και τα αντικείμενα που παίρνουν μαζί τους, να κατανοήσει αιτιώδεις σχέσεις στο πλαίσιο της περιόδου, να εμπλακεί με την πολυπλοκότητα του ιστορικού παρελθόντος, και να διαμορφώσει την προσωπική του ιστορική αφήγηση. Η διαδικασία ανατροφοδότησης επιτρέπει την εκ νέου διαμόρφωση των απαντήσεων με τις αλλαγές που κρίνονται απαραίτητες, με την ενεργό εμπλοκή τόσο του μαθητή όσο και του εκπαιδευτικού».

Επιπρόσθετα προτείνονται μερικά ενδεικτικά παραδείγματα εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων α) η δομημένη συζήτηση γύρω από ένα επίμαχο ιστορικό γεγονός ή φαινόμενο και β) η παραγωγή από τους μαθητές σύντομων εικονιστικών/κειμενικών αφηγημάτων.

Η ισχύς αυτής της απόφασης αρχίζει από το σχολικό έτος 2019-2020.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 23 Δεκεμβρίου 2019

Η Υφυπουργός

ΣΟΦΙΑ ΖΑΧΑΡΑΚΗ